

V Bratislave 8. januára 2014

Posudok habilitačnej práce

JUDr. Lucie Kurilovskej, PhD.

„Základné zásady trestného konania účel a základná limitácia“

Rozhodnutím predsedu Vedeckej rady Fakulty práva Paneurópskej vysokej školy prof. JUDr. Jaroslava Ivora, DrSc., som bol vymenovaný za oponenta habilitačnej práce v habilitačnom konaní JUDr. Lucie Kurilovskej, PhD. na tému **„Základné zásady trestného konania účel a základná limitácia“** v odbore 3.4.7 Trestné právo.

Predložená práca v rozsahu 145 strán pozostáva z úvodu, dvoch častí a záveru. V prvej časti sa autorka venuje základným zásadám trestného konania vo všeobecnosti a v druhej časti sústreďuje svoju pozornosť na zásadu prezumpcie neviny. K práci bol priložený aj protokol o kontrole originality, v zmysle ktorého preložená práca má vysokú mieru originality, prekry s inými prácami je okolo 3% a menej, čo predstavuje zanedbateľný vplyv.

Z hľadiska výberu témy možno podotknúť, že autorka si podľa môjho názoru zvolila príliš širokú tému. Problematika základných zásad trestného konania je taká rozsiahla, že na niektoré základné zásady trestného konania by bolo možné spracovať samostatné práce (napr. právo na spravodlivý proces, kontradiktórnosť konania, ne bis in idem, či právo na obhajobu). Autorka sa však pokúsila tento nedostatok viac menej úspešne odstrániť, tým, že nadpis práce zúžila na „účel a základnú limitáciu“. Ani toto „zúženie“ témy však autorku neprinútilo vo viacerých častiach zásadnejšie preniknúť do problému a najmä v prvej časti zásady iba popisuje. S argumentáciou autorky, ktorou zdôvodňuje zameranie práce na zásadu prezumpcie neviny (s. 6) osobne nesúhlasím nakoľko autorkou uvádzané argumenty možno aplikovať aj na iné zásady (podľa mňa presvedčivejšie) napr. zásada stíhania len zo zákonných dôvodov, resp. právo na spravodlivý proces. Podľa môjho názoru, vhodnejší názov dizertačnej práce, ktorý by zodpovedal aj obsahu, by bol napr. „Základné zásady trestného konania s dôrazom na zásadu prezumpcie neviny“.

Z formálneho hľadiska v práci absentuje abstrakt v cudzom jazyku, kľúčové slová, či úvod neobsahuje požadované náležitosti (**stav poznania alebo praxe v oblasti, ktorá je**

predmetom ... práce a oboznamuje čitateľa s významom, cieľmi a zámermi ... práce) ktoré sú stanovené právnymi predpismi (Smernica dekana FP PEVŠ č. 2/2013 Záverečné práce, Metodické usmernenie MŠVVaŠ SR č. 56/2011 o náležitostiach záverečných prác, ich bibliografickej registrácii, uchovávaní a sprístupňovaní). Hoci tieto predpisy sa primárne vzťahujú na záverečné práce v zmysle príslušných odkazov sa primerane vzťahujú aj na habilitačné práce.

Ako už bolo uvedené v prvej kapitole sa autorka venuje základným zásadám trestného konania. Vymedzuje pojem, význam a systém. Okrem „tradičného“ ponímania základných zásad ktoré sa vzťahujú na trestné konanie, prácu vhodne dopĺňa aj zásadami v širšom kontexte – ústavnými zásadami viažucimi sa na budovanie nezávislého súdnictva a nestrannosti súdov pri výkone súdnej moci (kap. 1.2). Autorka si v práci vhodne pomáha argumentáciou Ústavného súdu SR, či ESLP.

V ďalších podkapitolách prvej kapitoly 1.3 -1.21 sa autorka venuje jednotlivým základným zásadám trestného konania. Autorka zvolila postup, v zmysle ktorého jednotlivé zásady uvádza v súlade so systematikou uvedenou v TP. Ako z názvu práce vyplýva, autorka pri základných zásadách trestného konania podáva základné informácie a v zásade podáva výklad dikcie Trestného poriadku s previazaním na Ústavu či iné ustanovenia TP. Niektoré podkapitoly sú spracované podrobnejšie iné povrchnejšie (napr. 1.5, 1.6, 2.14, 1.16, 1.17).

Dovolím si vysloviť nesúhlas k konštatovaním autorky na str. 29, posledný odsek, že je **paradoxné** ak sudca pre prípravné konanie dospeje k záveru že vznesenie obvinenia nie je dôvodné ... nemá právo zastaviť trestné stíhanie voči určitej osobe. V súlade s judikatúrou NS SR (3 Tdo 48/2011) by som chcel zdôrazniť, že „**V tomto štádiu trestného konania nie je súd oprávnený zaujímať stanovisko k prebiehajúce- mu trestnému stíhaniu, pretože by neprípustne zasahoval do právomoci a pôsobnosti orgánov činných v trestnom konaní, t.j. vyšetrovateľa a prokurátora.**“ Na druhej strane, by som chcel v podkapitole 1.3. vyzdvihnúť časť venujúcu sa problematike nemo tenetur se ipsum accusare (str. 32) kde výklad vhodne dopĺňa aj judikatúrou českého Ústavného súdu.

Relatívne novou zásadou trestného konania je zásada zdržanlivosti a primeranosti. Hoci táto zásada súvisí s ďalšími zásadami, v porovnaní s nimi, vzhľadom na kratšie obdobie jej realizácie nie je tak podrobne rozpracovaná. Autorka sa pokúsila zásadu rozpracovať v širších súvislostiach najmä vo vzťahu k doktríne ESLP, ktorý uvádza tri základné kritéria posudzovania zásahov do základných práv a slobôd - legalita, legitimita a proporcionalita.

Pri zásade správa na spravodlivý proces by som uvítal, keby autorka prehľadnejšie uvidela atribúty práva na spravodlivý proces ako sú uvedené v Európskom dohovore resp. špecifikované v judikatúre ESLP, nakoľko práve ESLP je

orgánom ktorý dotvára jednotlivé atribúty spravodlivého procesu. Podľa môjho názoru autorka „viac ako je to vhodné“ v tejto časti uvádza judikatúru českého Ústavného súdu, na druhej strane absentuje „novšia“ judikatúra práve spomínaného ESLP.

V podkapitole 1.9 sa autorka venuje zásade veci rozhodnutej. Dost' zúžene sa venuje len jej vymedzeniu v čl. 50 Charty základných práv EÚ, hoci v zmysle čl. 51 zmienenej Charty „*Ustanovenia tejto charty sú pri dodržaní zásady **subsidiarity určené pre inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie, a tiež pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie.***“ Na rozdiel od predchádzajúcich kapitol autorka nespomína čl. 50 ods. 5 Ústavy SR či ďalšie medzinárodné dokumenty kde je táto zásada vyjadrená (napr. čl. 4 Dodatkového protokolu č. 7 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 14 ods. 7 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, čl. 54 Schengenského vykonávacieho dohovoru čl. 9 Európskeho dohovoru o vydávaní, čl. 35 Európskeho dohovoru o odovzdávaní trestného konania). Taktiež nemožno súhlasiť s názorom že každé uznesenie o zastavení trestného stíhania podľa § 215 TP tvorí prekážku rozhodnutej veci (s. 60). V tejto časti by som uvítal keby autorka prezentovala vlastné názory resp. prezentovala na rozhodovacej činnosti ESLP uplatňovanie tejto zásady **vo vzťahu trestný čin a priestupok**. Tiež by bolo prínosom, keby autorka prezentovala jej názor na zásadu *ne bis in idem* v kontexte čl. 54 Schengenského vykonávacieho dohovoru (**odsúdenie v inom členskom štáte**) a ustanovením § 215 ods. 2 TP.

V podkapitole 1.12 autorka sa snaží vymedziť zásadu kontradiktórnosti. Ja osobne s takto vymedzenou podstatou kontradiktórnosti ako „súperenie strán“ nemôžem súhlasiť, podobne ako viacerí autori aj autorka kontradiktórnosť nesprávne stotožňuje s adverbálnym typom trestného konania. Autorka kontradiktórnosť zužuje iba na § 12 ods. 12 TP resp. na samotné výsluchy. V tejto časti by určite prospelo, keby autorka uviedla konštantnú judikatúru ESLP kde tento Súd vymedzil podstatu kontradiktórnosti (bližšie napr. SVÁK, J.: Ochrana ľudských práv, Bratislava: Poradca podnikateľa, 2003).

Ako už bolo naznačené, v druhej kapitole sa autorka venuje zásade prezumpcie nevinny. Autorka poukazuje na chronologický vývoj tejto zásady od prijatia Magna charta až po súčasnú dobu.

Jadrom tejto kapitoly je podkapitola 2.2, kde sa autorka zaoberá samotnou zásadou prezumpcie nevinny. Výklad vhodne dopĺňa judikatúrou ÚS resp. ESLP. Na str. 122 autorka uvádza pasáž z Nálezu ÚS SR sp. č. III. ÚS 83/01-85, ktorá je „vytrhnutá s kontextu“. Podstatou tohto nálezu bolo niečo iné a to vymedzenie vzťahu medzi právom na informácie (teraz § 6 Trestného poriadku – poskytovanie informácií o trestnom konaní) verzus prezumpcia nevinny – „*Prezumpciu nevinny neporušujú také výroky, ktoré len vyjadrujú stav podozrenia zo spáchania trestného činu.*“

V závere autorka porovnáva systémy základných zásad trestného konania vo vybraných európskych štátoch a poukazuje na aktivity RE pri definovaní spoločných základných zásad trestného konania. Autorka tu tiež uvádza úvahy de lege ferenda vo vzťahu k základným zásadám trestného konania. Pri zásade „kontradiktórnosti“, podstatu kontradiktórnosti vymedzuje presnejšie ako v podkapitole 1.12. S úvahami autorky možno vo väčšine prípadov súhlasiť.

Práca je vhodne doplnená vhodne štruktúrovaným zoznamom literatúry. Vzhľadom na charakter práce by sa v nej žiadal väčší rozsah zahraničných resp. cudzojazyčných zdrojov, ktoré sa v práci objavujú iba v závere, v iných častiach práce skôr sporadicky.

Záver:

Po dôkladnom posúdení, zastávam názor, že aj napriek vytýkaným nedostatkom, predložená habilitačná práca JUDr. Lucie Kurilovskej, PhD. „Základné zásady trestného konania účel a základná limitácia“ **spĺňa** požiadavky kladené na tento druh kvalifikačných prác. Autorka, preukázala, znalosť príslušných právnych noriem, ako aj odbornej literatúry. Dokazuje, že je spôsobilá zrozumiteľne a jasne formulovať svoje názory, vedecky argumentovať, odôvodniť svoje názory a vysvetliť zvolenú vedeckú problematiku.

Habilitačnú prácu **odporúčam** prijať ako predpoklad habilitačného konania a po úspešnej obhajobe habilitačnej práce a habilitačnej prednáške navrhujem, aby JUDr. Lucie Kurilovskej, PhD. bol priznaný vedecko-pedagogický titul **docent v odbore 3. 4. 7 Trestné právo.**

Navrhujem aby sa habilitantka v rámci obhajoby vyjadrila k nasledovným problémom:

1. Aký je jej názor na „ústavnosť“ ustanovenia § 327, resp. § 391 TP o viazanosti súdu, ktorému vec bola vrátená na nové prejednanie a rozhodnutie, právnym názorom odvolacieho (dovolacieho) súdu najmä vo vzťahu k čl. 144 ods. 1 Ústavy (str. 18).
2. V akom prípade uznesenie o zastavení trestného stíhania netvorí prekážku rozhodnutej veci?
3. Právo na poskytnutie informácií (§ 6 TP) vo vzťahu k prezumpcii nevinoty.